

W cieniu Wielkiej Bitwy *Scenariusz zajęć*

Cele:

- krzewienie historii Polski na tle historii lokalnej
- utrwalanie znaczenia „małej ojczyzny”
- wyrażanie i nazywanie emocji
- utożsamianie się z bohaterami opowieści
- samodzielne wyszukiwanie informacji o uczestnikach i świadkach bitwy warszawskiej

Metody:

- rozmowa
- elementy dramy
- redagowanie wypowiedzi pisemnej
- tworzenie komiksu

Formy:

- zbiorowa
- w grupach
- indywidualna

Pomoce dydaktyczne:

- sprzęt z dostępem do internetu
- część poniższych zadań wymaga wcześniejszego przygotowania wymienionych rekwizytów (bądź ich zamienników w postaci zdjęć lub rysunków):

dawne

- poźółtkły list/koperta
- zdjęcia
- pióro do pisania
- monety
- zegarek kieszonkowy
- stara walizka
- kapelusz kobiecy lub męski
- wiklinowy koszyk
- filiżanka retro ze spodkiem i łyżeczka
- kanka
- medalion ze zdjęciem
- książki dla dzieci
- zabawki
- ewentualnie inne

współczesne

- wydrukowany e-mail
- wydrukowane zdjęcia
- długopis, najlepiej wielokolorowy
- monety
- zegarek elektroniczny
- firmowy plecak
- firmowa czapka
- reklamówka
- jednorazowy kubek i plastikowa łyżeczka
- bidon
- zdjęcie/ telefon komórkowy, w nim zdjęcie
- interaktywne książki dla dzieci
- zabawki
- ewentualnie inne

Wstęp

I. Wystawa

Wszystkie elementy składające się na wystawę „W cieniu Wielkiej Bitwy” tworzą nierozłączną całość. Odbiorcy wysłuchują opowieści i oglądają uzupełniające plansze. Pudełka mogą zostać opisane, lecz można też zamiast tego polecić uczestnikom, by dopasowali je do właściwych historii.

II. Po obejrzeniu

Proponujemy działania związane z ekspozycją, warto jednak poprzedzić je rozmową o emocjach i reakcjach uczestników. Jak czuli się jako słuchacze opowieści? Jakie wrażenie wywarły na nich relacje opowiedziane różnymi głosami? W jaki sposób połączenie historii i zawartości pudełek wpłynęło na odbiór treści?

Zachęcamy, by po obejrzeniu wystawy nauczyciel przeprowadził lekcję dotyczącą poznanych tam treści; może to być również seria zajęć lub forma projektu. Dla ułatwienia zaplanowania lekcji podano przewidywany czas trwania niektórych zadań.

Proponujemy, aby uczniowie podjęli próbę odnalezienia śladów postaci z opowieści. Przekonają się wówczas, czy łatwo tego dokonać, czy historie sprzed stu lat są na wyciągnięcie ręki. Dzisiejsze możliwości techniczne sprawiają, że pokusa skorzystania z szybkiego wyszukiwania w Internecie jest bardzo silna. Na przekór niej warto pokazać, że biblioteka jest ważnym uzupełnieniem tego medium. Namawiamy do poznawania znajdujących się na bibliotecznych półkach publikacji, które opowiadają o bitwie 1920 roku. Mazowsze jest przecież ważnym miejscem na mapie tamtych wydarzeń – ważnym także dla nas, dzisiejszych mieszkańców. Godną uwagi jest m.in. wartościowa pozycja dotycząca tej części historii walk o odzyskanie niepodległości Polski: „Wojna o wolność 1920. Wyprawa kijowska” i „Wojna o wolność 1920. Bitwa warszawska”. Są to dwa tomy niezwykle ciekawych i cennych materiałów przygotowane przez wydawnictwo Ośrodek Karta, a składają się na nie fragmenty autentycznych listów, wspomnień i dzienników oraz życiorysy.

Przebieg zajęć

Działania związane z wystawą

Praca w grupach lub indywidualna

1. Zaginione życiorysy [jedna lekcja]

Nauczyciel prezentuje biogram dowolnej postaci, następnie uczniowie podejmują samodzielne próby wyszukania informacji: w Internecie, w innych książkach. Zadanie to pozwoli odpowiedzieć na pytanie, czy znajdowanie przekazów o bohaterach sprzed stu lat jest czynnością łatwą, czy problematyczną. Lekcję tę warto przeprowadzić w bibliotece.

2. Nasze opowieści [jedna lub dwie lekcje bądź projekt]

Uczniowie wybierają dowolny życiorys. Mając w pamięci wystawę, przekształcają go i tworzą opowieści, które spiszą lub nagrają, wcielając się w role narratorów bądź uczestników wydarzeń. Warto zastosować elementy stylizacji językowej, jeśli nauczyciel omawiał już to zagadnienie na lekcjach. Formą, która pozwoli utrwalić dokonania uczniów, może być stylizowany pamiętnik, krótki film lub plik dźwiękowy.

Działania w grupach

3. Historia przedmiotu [czas: 30-40 minut]

Grupy wybierają lub losują jeden przedmiot z kategorii *dawne*. Uczestnicy oglądają dany rekwizyt i rozmawiają o jego przeznaczeniu, o tym, do kogo mógł należeć w roku 1920. Zadaniem ich jest wymyślenie losów danej rzeczy, które będą połączone z dziejami jej właściciela. Historię tę należy zapisać, a po upływie wyznaczonego czasu przeczytać pozostałym.

4. Stara fotografia [czas: ok. 15 minut]

Do wykonania tego zadania potrzeba albo więcej różnych rekwizytów, albo większej liczby tych wymienionych, aby wszystkie grupy miały odpowiednio duży wybór.

Przedstawiciele zespołów otrzymują po 6-7 przedmiotów z obu kategorii (rzeczy nie należy segregować według dawnych i współczesnych), a następnie wyznaczają fotografa. Uczestnicy staną się postaciami ze starej zdjęcia, muszą zatem wybrać przedmioty z epoki i pozwolić, by fotograf ustawił ich w charakterystycznych pozach. Grupy prezentują się kolejno, tak aby pozostali mogli zobaczyć efekt ich pracy, a nauczyciel – udzielić komentarza.

5. Żywe obrazy [czas: ok. 15 minut]

Każdy zespół ustala w swoim gronie, którą część wybranej opowieści zaprezentuje. Grupy wybierają potrzebne rekwizyty i w wyznaczonym czasie przygotowują się. Następnie kolejno przedstawiają swój żywy obraz, zaś pozostali rozpoznają, której historii on dotyczy.

6. Historia w komiksie [30-40 minut]

Grupy wybierają dowolną opowieść i przedstawiają ją w postaci komiksu. Można przygotować wystawę prezentującą prace.

Podsumowanie

Zaproponowane działania pozwolą uczniom zaangażować się bardziej i utrwalić doświadczenia wyniesione z zetknięcia się z bohaterami ekspozycji. Młodzież stanie się bardziej świadomym odbiorcą przekazów historycznych. Podczas podsumowania zajęć warto porozmawiać o wnioskach, jakie nasuwają się po obejrzeniu wystawy i wykonaniu zadań.